

ὁποῖους οἱ Γάλλοι καλοῦσι *Reaux - rouges*, ὡς ἔχον-
τας τὸ δέρμα ἐρυθρὸν, ἐδυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ ὀνο-
μάσωμεν ἐρυθρόχρους, ἐρυθροπροσώπους, ἐρυθρώ-
δεις, ἢ καὶ, κατὰ μετέρραπιν ἀπρέγκλιτον, ἐρυθρο-
δέρμονες. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοὺς μὲν μελάγχρους ὀνομά-
ζομεν συνήθως μαύρους, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς *Λευκοὺς*,
ἐνομίσαμεν ὅτι καὶ συμφωνώτερον πρὸς τὰ παραδεδαγ-
μένα, καὶ συντομώτερον εἶναι τὸ νὰ εἰπώμεν καὶ τοὺς
Reaux - rouges, *Κοκκίνοις*.

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ δὲν εἶναι ἀρρενωπὸς ὡς ὁ ΡΙΕΝ-
ΖΗΣ, ἀλλ' οὐδὲ θηλυδρίας, ὡς πολλάκι τῶν μυθι-
στοριῶν ἐκείνων αἵτινες κατέκλυταν ὡς χεῖμαρρος
τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν· διότι ἡ *Πανδώρα*, κα-
ταταχθεῖσα ἐξ ἀρχῆς διὰ τῆς προκηρύξεως αὐτῆς
μετὰ τῶν φιλολογικῶν συγγραμμάτων τῶν ἀποτεινο-
μένων ἰδίως πρὸς τοὺς δεχομένους τὴν ὠφέλειαν διὰ
τοῦ διαβατηρίου τῆς τέρψεως, ἐμμένει ἀπραταλεύ-
τως εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὑπόσχεσιν, τοῦ νὰ σέβεται
μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαδείας τὰ ἥθη.

Ν. Δ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Ο ΑΠΟΞΥΟΜΕΝΟΣ.

Κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ἀνευρέθη ἐν Ῥώμῃ
κατὰ τὰς πρὸς περίθαλψιν ἀπόρων ἐργατῶν ὑπὸ τοῦ
Γαλλικοῦ στρατοῦ γενομένης ἀνασκαφῆς, τὸ ἐνταῦθα
εἰκονιζόμενον ἄγαλμα, ἀνώτερον μὲν τοῦ φυσικοῦ με-
γέθους, ἐξαιρετοῦ δὲ διατηρήσεως, καὶ τέχνης ὡραι-
ότητος, παριστῶν νεανίαν διὰ σπλεγγίδος ἀποξέοντα

τοῦ σώματος τοῦ μετὰ τὴν πάλην, ἢ ἄλλο τι ἀγώ-
νισμα, τὸν ἰδρῶτα, τὸ ἐλαῖν καὶ τὴν κόπιν. Ὁ
Πλίνιος ἐν Φυσικῆς Ἱστορίας βιβλ. 34, κεφ. 8, §.
19, ἀναφέρει περίφημόν τινα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀν-
δριάντα, ἔργον τοῦ Πολυκλείτου, καὶ γνωστὸν ὑπὸ
τὸ ὄνομα τὸ *Ἀποξυόμενος*. Τινὲς τῶν Ἀρχαιολό-
γων ἐπρότειναν λοιπὸν εἰκασίαν ὅτι τὸ εὐρεθὲν ἄγαλ-
μα εἶναι αὐτὸ τὸ μνημονιζόμενον ὑπὸ τοῦ Πλινίου, ἢ
κᾶν ἐκείνου ἀντίγραφον, καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν φαί-
νεται ἐντελὲς ἀπίθανος.

Ὁ Πολύκλειτος, καλλιτέχνης Ἀργεῖος, ἐργαζό-
μενος ὑπὲρ τῆς φιλογομναστούσης φυλῆς τῶν δω-
ριέων, ἦτον ἐπόμενον νὰ διαπρέπη εἰς τὴν παράστα-
σιν ἀνδριάντων γυμναστικῶν, καὶ τοῦτο ῥητῶς περὶ
αὐτοῦ μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ἀλλ' ἐπίσης
μανθάνομεν παρ' αὐτῶν ὅτι ἰδίως ἔχαιρε παριστῶν
τὴν νεανικὴν ἢ μᾶλλον προσηδικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ
ἀθλητικοῦ σώματος, καθ' ἣν ἡ τῶν νεύρων καὶ μυό-
νων ἐξόγκωσις δὲν καταττρέφει ἀκόμη τὴν συμμε-
τρίαν τῆς ἰδανικῆς καλλονῆς. Τοιοῦτος ἦν αὐτοῦ ὁ
διαδούμενος, δηλ. ἀθλητῆς νικῆτας, καὶ ἀνεδέων
ταινίαν εἰς τὴν κεφαλὴν του, εἰς δαῖγμα τῆς νίκης
του, ὃν ὁ Πλίνιος χαρακτηρίζει ὡς *ἀβρῶς* νεανικόν,
τοιοῦτος ὁ δορυφόρος του, ὃν ὁ αὐτὸς λέγει *παῖδα*
ἀνδρώδη· τοιοῦτοι, ἦτοι πρόσηβοι καὶ αὐτοί, ἦταν οἱ ἀ-
στραγαλίζοντές του, διότι ὁ Λουκιανὸς τοὺς ἀποκαλεῖ
Γανυμήδην καὶ Ἑρώτα· τοιαύτη τέλος, δηλ. τῇ ἀνδρικῇ
ῤώμῃ τὴν γυναικεῖαν καλλονὴν ἐνούσα, ἡ *Ἀμαζών*
του ἐκείνη, ἥτις ἐνίκησεν ἐν συναγωνισμῷ τὰ ὁμοία
ἔργα διαφόρων τῶν ἐπισημοτέρων συγχρόνων ἀριστο-
τεχνῶν, καὶ μετὰ τὸν ἄλλον τὸ τοῦ Φειδίου.

Ἐκ τούτων φαίνεται ἀναμφισβήτητον ὅτι καὶ ὁ
Ἀποξυόμενος ἐκεῖνος, οὗ μόνον τὸ ὄνομα μᾶς εἶναι
γνωστὸν, ἦτον ἀθλητικὸς ἀνδρίας καὶ αὐτὸς, παρι-
στῶν ὡς ὁ ἐν Ῥώμῃ ἀνευρεθείς, τὸν ἀθλητὴν εἰς τὴν
στιγμὴν τὴν μετὰ τὴν πάλην. Ὁ τοῦ Πολυκλείτου
ἦτον πιθανῶς χαλκοῦς, ὡς ἠξέυρομεν τοῦτο περὶ
τοῦ *Διαδουρένου*, καὶ ὡς ἦσαν τὰ πλεῖστα τῶν
ἀγαλμάτων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὅσα δὲν ἦσαν χρυ-
σελεφάντινα, ἢ δὲν ἐκόσμου· ἐξῶθεν τ' ἀρχιτεκτο-
νικὰ τῶν ναῶν μέρη. Ὁ εὐρεθεὶς ἐπομένως ἐδύνατο νὰ
ἦτον ἐκείνου ἀντίγραφον, ὡς ὁ ἐν τῷ Βρεττανικῷ
Μουσεῖῳ λίθινος δισκοδόλος εἶναι ἀντίγραφον τοῦ
περίφημου χαλκοῦ δυσκοδόλου τοῦ Μυρρώνος. Ἡ
μόνη δὲ ὁπωσοῦν ἰσχυρὰ ἐνστάσις κατὰ τῆς ἀποδό-
σεως τοῦ ἔργου τούτου εἰς τὸν Πολύκλειτον, εἶναι
ὅτι αὐτὸ δὲν φαίνεται τόσον νεανικόν, ὥστε νὰ
θεωρηθῇ ὡς προϊόν τῆς ἐκείνου γλυφίδος. Ἀπεικονί-
ζομεν ὅμως ἐνταῦθα ἐν μεγαλητέραις διαστάσεσι καὶ
ἀκριβῶς διαγεγραμμένην τὴν κεφαλὴν τοῦ αὐτοῦ
ἀγάλματος, ὥστε ἕκαστος νὰ κρίνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἂν
δὲν δύναται νὰ εἶναι αὐτὸ ἔργον τοῦ καλλιτέχνου,
οὗ ἡ τέχνη, νομίζομεν, δύναται μάλιστα νὰ χαρα-
κτηρισθῇ διὰ τοῦ *ἐναγωνίου* Ἑρμοῦ, ἐφήβου εἰς τὴν
ἀνδρικὴν ἡλικίαν μᾶλλον προτεγχίζοντος, ἢ προσήβου
εἰς τὴν παιδικήν, ὃν ἐπλασεν ἐν Λυσιμαχίᾳ.

Καὶ τοῦ Λυσίππου, τοῦ διαδόχου τοῦ Πολυκλείτου
ἐν τῷ Σικυονίῳ ἐργαστηρίῳ, ὑπῆρξεν *Ἀποξυόμενος*

χαλκοῦς, ὅστις μάλιστα ἠξιώραμεν ὅτι μετεκομίσθη εἰς Ῥώμην ὑπὸ τοῦ Ἀγρίππα καὶ ἐτέθη εἰς τοὺς λουτρῶνας αὐτοῦ, ὅθεν μετὰ ταῦτα τὸν μετεκόμισεν ὁ Τιβέριος εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ οἴκους· ἀλλ' ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης τὴν ἡνάγκασε νὰ τὸν ἀποδώτῃ εἰς τὸ κοινόν. Ἐκεῖνος ὁμῶς εἶναι ἀναμρισθήτητον ὅτι ἦτον πολὺ νεανικώτερος τούτου, ἦτον παῖς ἐν ᾧρᾳ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται τὸ ἀνευρεθὲν ἄγαλμα νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκείνου ἀντίγραφον.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Τὸ ἐπικρατέστερον μέτρον τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ποιήσεως εἶναι εἰσέτι τὸ δεκαπεντασύλλαβον, καὶ ὁ χαῦνος ἐκκαιδεκασύλλαβος στίχος, διαδοθεὶς ἐπ' ὀλίγον, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ αὐτό, ἀλλ' αὐτὸς μάλιστα κατέπετεν ἤδη ἀμεληθεὶς.

Καὶ ἐὰν μὲν πρόχεται περὶ λυρικῆς, ἀριστον καὶ ἀρμονικὸν διαπρέπει τὸ δεκαπεντασύλλαβον, ἀλλ' ἐὰν ποτε ἀπαλλαχθῶμεν τῆς αἰσχίσεως ἀνάγκης τοῦ νὰ ἀκούωμεν μελοδράματα εἰς γλῶσσαν μὴ Ἑλληνικὴν, καὶ ἐὰν ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ ἀπόγονοι τῶν πατέρων τοῦ δράματος εὐτυχήσωμεν νὰ διδάξωμεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δράματα Ἑλληνικά, ὅποιον τότε πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν μέτρον;

Κατ' ἐμὲ φρονῶ ὅτι μόνος ὁ ἐνδεκασύλλαβος στίχος πρέπει νὰ λαλῇ τὴν γλῶσσαν τῆς Μελπομένης.

Ὁ στίχος οὗτος ἀρμόζει πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὴν λυρικὴν καὶ εἰς πάντα ποιήσεως κλάδον. Συμπλέκεται δὲ κομψῶς μετὰ τοῦ δεκαπεντασύλλαβου, διότι ρυθμικῶς μετ' αὐτοῦ συμβαδίζει. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀξιότητος ταύτης μετέφρασα ἐκ τῶν ποιήσεων τοῦ Ἰταλοῦ Α. Καννίνη ᾠδὴν ἐπιθάνατον εἰς τὴν ἀτυχῇ ἀδελφὴν τοῦ Κ. Παράσχου, τὴν ἀγαθὴν Αἰμιλίαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ μνημεῖον πολλὰ ἀνθοδέσμαι προσεφέρθησαν ἀπὸ τὸν κεδρῶνα τοῦ Πίνδου.

Ἀλλ' ἐὰν τις μὲ ἡρώτα διατί δὲν μετεχειρίσθην εἰς τὰς ποιήσεις μου τὸν ἐνδεκασύλλαβον, ἠδυνάμην νὰ εἰ

πῶ ὅτι πτωχὸς ἐγὼ φοιτητὴς τῆς Κασταλίας δὲν ἐτόλμων νὰ ἐμμανισθῶ κατὰ πρῶτον καινοτομῶν, οὕτως εἰπεῖν, τὰ καθιστώτα. Ἐφοβήθη ἡ πραγματικὴ τὴν κοινὴν πρόληψιν, ἀλλὰ ποίησιν γράφων λυρικὴν ἡτπαζόμεν μέρτα διάφορα ἄλλα, ἐπιτήδεια μάλιστα εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως.

Ἄς μὴ ἀποθαῖρῶνται οἱ μέλλοντες νὰ διατρέξωσι τὸ εὐγενὲς σπάδιον τῆς ποιήσεως, διότι εὐκόλως νικῶνται αἱ προλήψεις δι' ὀπλῶν ἐπιτηδείων, καὶ ὁ ἐνδεκασύλλαβος ἐπελιτογραφήθη μὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀλλ' εἶναι στίχος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ἡ ᾠδὴ τῆς Σαπφοῦς ἡ ἀγχομένη

« Ποικιλότρον, ἀθάνατ' Ἀφροδίτα » καὶ ὁ εἰς Ῥώμην ὕμνος τῆς συγχρόνου Ἡρίνης ἐπιμαρτυροῦσι τὸν λόγον μου, διότι πάντες οἱ περιστωθέντες στίχοι τῶν ᾠδῶν τούτων εἰσὶ μέχρι τοῦ τελευταίου ἐνδεκασύλλαβοι. (*).

Γ. Χ. Ζαλοκώστας.

(*) Δὲν εἴμεθα ἐντελῶς τῆς γνώμης τοῦ ποιητοῦ. Οἱ ἐδικοί του ἐνδεκασύλλαβοι δὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μετὰ τῆς Σαπφοῦς καὶ τῆς Ἡρίνης, ἀν καὶ ἐκεῖνοι ἔχωσι τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν συλλαβῶν. Μόνος οὗτος ὁ χαρακτηρισμὸς δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἀποτελέσῃ τὴν ταυτότητα δύο στίχων. Οὕτως ὁ δεκαπεντασύλλαβος:

Ὁ Ὀλυμπος κ' ὁ Κίσσαβος τὰ δύο βουνὰ
μαλόνουν,

διαφέρει ἀπὸ τὸν δεκαπεντασύλλαβον

Ὅταν ὄλα τινὰς χάσῃ κ' ἡ ἐλπίς χαθῇ μαζῇ.

Ὁ ἐδικὸς του ἐνδεκασύλλαβος εἶναι Ἰαμβικὸς τρίμετρος καταληκτικὸς εἰς συλλαβὴν, κατὰ τὸν τύπον (ὅταν εἶναι καλῶς συντεταγμένος):

υ—υ—|υ—υ—|υ—υ.

Ὁ δὲ τῶν ποιητριῶν ἐκείνων σύγκειται ἀπὸ τροχαϊκὴν διποδίαν, ἀπὸ ἑνα χαρίαμβον καὶ ἀπὸ ἑνα ἀμφίβραχυν, κατὰ τὸν τύπον:

—υ—υ|—υυ—|υ—υ

οἶον (τῆς μακρᾶς προφορᾶς σημειουμένης διὰ τόνων):

« νῆ' αὐγὴ προβαίνει, γελᾷ ἡ φύσις,

τ' ἄνθη μύρων πάλιν προχέουν βρύσεις ».

Οὕτε δεχόμεθα δὲ ὅτι ὁ ἰαμβικὸς ἐκεῖνος ἐνδεκασύλλαβος συνδυάζεται καλῶς μετὰ τοῦ δεκαπεντασύλλαβου, ἦτοι ὁ τρίμετρος μετὰ τοῦ τετραμέτρου. Ἰσως τοῦτο γίνεται ἐν τῇ Ἰταλικῇ προσωδίᾳ· ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ δὲν εἶναι Ἰταλική. Ἡ ὀξύτης τῆς ἀκοῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀνεῖρε τοὺς ἐντελεστάτους προσωδικοὺς συνδυασμοὺς, καὶ ἡ φιλοσοφικὴ τῶν διάνοια τοὺς ἀνήγαγεν εἰς κανόνες, οἵτινες τοσοῦτον εἰσὶν ἀληθεῖς καὶ βέβαιοι, ὥστε διέπουν μέχρι τοῦδε καὶ τὴν ἀπόγονον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τὴν νέαν ἡμῶν στιχουργίαν καὶ εἰς αὐτῶν τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων τὴν τραχυτέραν αὐτῆς ἑκφρασίαν. Ὅστις ἄρα ἐξ ἡμῶν θέλει νὰ καινοτομῇ περὶ τὰ προσωδικὰ σχήματα, ὅπως εἶναι ἀσφαλὲς ὅτι δὲν ἐκτρέπεται τῆς ἀληθοῦς ἀρμονίας, ἄς μελετᾷ ὄχι νὰς ξένας στιχουργίας, ἀλλὰ τὴν πάτριον ἡμῶν, τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. Πᾶν ὅ,τι περιεῖχεν ἐκείνη δὲν ἐπιδέχεται ἡ πενεστέρα ἡμῶν γλῶσσα· ὅ,τι ὁμῶς ἐκείνη ἀπέκρουε, τοῦτο